

LUHTAANKATU 11-23:N 1940-LUVULLA RAKENNETTUJEN ASUINKERROSTALOJEN RAKENNUSINVENTOINTI

Kunta	Tampere
Vanha kunta	
Hankkeen tyyppi	Rakennusinventointi
Vastuutaho/vastuuhenkilö	
Työpanos	Kenttätyönjohtaja 1 kk
Hankkeen alkupvm	05.03.2012
Hankkeen loppupvm	30.03.2012

Johdanto

Rakennusinventoinnin kohteena on Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n hallinnoima kiinteistö Tampereen Pappilassa, osoitteessa Luhtaankatu 11-23 (kortteli 5571, tontti 20). Tutkimus keskittyy tontin vanhempaan, 1940-luvulla syntyneeseen rakennuskantaan.

Tutkimus toteutettiin maaliskuussa 2012 Pirkanmaan maakuntamuseossa, jossa työstä vastaa kulttuuriympäristön päällikkö Tuija-Liisa Soininen. Inventoinnin ja raportoinnin laati tutkija, FM Anna Lyyra-Seppänen. Työn ohjaajana on toiminut rakennustutkija Hannele Kuitunen.

Rakennusinventoinnissa tarkastellaan kohteen rakennushistoriaa, arkkitehtuuria ja talojen sijoittelua tontilla sekä niiden suhdetta ympäröivään maisemaan. Kulttuurihistoriallisten arvojen määrittämiseksi on selvitetty kohteen historiallista taustaa kaupunkisuunnittelun ja sosiaalishistorian näkökulmasta.

Rakennustyyppien luonnetta historiallisena ilmiönä on selvitetty sisällyttämällä inventointiin vertailukohteina muita samantyyppisiä alueita. Tampereella on useita vastaavia jälleenrakennuskauden vuokrataloja, joita Tampereen Vuokra-asunnot Oy hallinnoi. Vertailukohteita on tutkittu aluetason inventointina. Tutkitut aluekohteet ovat Kissanmaan Hipposkylä, Perhetalot Petsamossa sekä vuokrataloalueet Nekalassa, Härmälässä ja Rantaperkiössä.

Yhteenveto

Luhtaankadun asuinkerrostaloissa kiteytyy useita sodan jälkeisen rakentamisen keskeisiä ilmiöitä. Rakennusten riisuttu ja yksinkertainen ilmiasu viestii tarkasti säännelystä arkkitehtuurista ja juuri käynnistyneen standardisoimishankkeen vaikutuksesta. Talojen sijoittelu tontille ja asuntojen piirteet kertovat rakennusajan suunnitteluihanteesta, jossa keskeistä oli valon saanti ja sulautuminen luonnonmuotoihin. Piha-alueen luonne jatkaa luonnonmukaisuuden tavoitetta.

Asumismuoto – kaupungin rakennuttamat pienet vuokra-asunnot – on elävä kuvaus eräästä asuntopolitiikan historiallisesta vaiheesta, joka on hiukan muuntuneena jatkunut 1940-luvulta tähän päivään. Työssäkäyville perheellisille tarkoitettut pienasunnot palvelevat osin alkuperäistä tarkoitustaan, mutta mukaan on tullut enemmän sosiaalisen tuen muotoja. Yhteiskunnan tarjoama tuki on kehittynyt rakennuttajan ja rahoittajan roolista kohti sosiaalista huoltoa.

Tamperelaisten 1940-luvun kaupungin vuokrataloalueiden vertailu.

Hankkeeseen liittyvät alueet

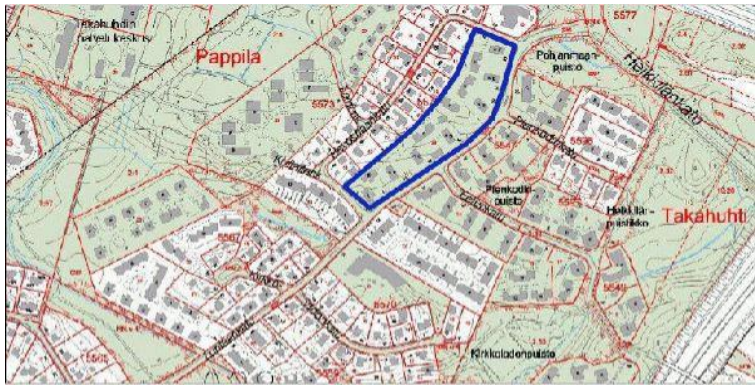
Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Pappilassa , 2012/0001

Nimi	Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Pappilassa
Kunta	Tampere
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	Pappila
Alueluokka	Muu hanke- tai tutkimusalue
Aluetyyppi	kaupunkikortteli

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo
 Historiallinen arvo
 Ympäristöarvo
 Arvojen perustelu
 Arvoluokka

*Vuokrataloalue lounaasta Luhtaankadulta.
 Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Kissanmaalla (Hipposkylä) , 2012/0003

Hipposkylän talot luoteesta Hippoksenkatua pitkin.
Anna Lyyra-Seppänen 16.03.2012 14:59:45

Nimi	Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Kissanmaalla (Hipposkylä)
Kunta	Tampere
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	Nekala
Alueluokka	Kulttuurihistoriallisesti arvokas aluekokonaisuus
Aluetyyppi	kaupunkikortteli

Historia

Kissanmaan alueen kaavoitushistoria on alkanut myöhään verrattuna Tampereen muihin esikaupunkeihin. Alueella ei juurikaan ollut asutusta lukuunottamatta joitakin hajanaisia torppia vanhan Messukylään vievän Kosken maantien varteen (nyk. Hippoksenkatu). Maa-alueet kuuluivat Hatanpään kartanolle, jolta Tampereen kaupunki ne lunasti vuonna 1913. Lähistölle syntyi muun muassa useita tiilitehtaita. Seudun nimistöön vaikuttanut Hippoksen ravirata oli valmistunut 1910. Metsäinen seutu pysyi pitkään asumattomana. Ensimmäiset asemakaavat vahvistettiin 1951 ja 1954. Vuokratonteille syntyi omakotialueita, ja pian kaava täydentyi 3-4 kerroksisilla kerrostaloilla ja rivitaloilla.

Hipposkylän kaksikerroksisten puutalot valmistuivat kuitenkin jo ennen muuta rakennuskantaa, vuosina 1947-1949, helpottamaan Tampereen asuntopulaa. Tarkoituksena oli rakentaa suuri määrä asuntoja perheellisille. Kahden huoneen ja keittiön läpitalonasunnon kooksi tuli 31 neliötä. 14:n vuokratalon ryhmään kuului lisäksi sauna- ja mankelitupa alueen keskellä. Kokonaisuus oli valmistuessaan suurin kunnallinen asuntoyhtiö Tampereella.

Kuvaus

Ks. Rakennetun ympäristön kohde: Hipposkylä

Aiemmat tutkimukset

Hippoksenkatu 10-38 Hipposkylän rakennusten rakennusinventointi. Arkkitehtisuunnittelu Mikko Uotila Oy 2010.

Rakennustekninen peruskuntoarvio, Tampereen Vuokra-Asunnot Oy Hipposkylä. Insinööritoimisto LaRa Oy 2010.

Kissanmaa. Rakennetun ympäristön inventointi. Pirkanmaan maakuntamuseo 2007.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	rakennusperinteinen
Historiallinen arvo	sosiaalihistoria
Ympäristöarvo	maisemakokonaisuus
Arvojen perustelu	Alue on Luhtaankatu 11-23:n rakennusinventoinnin vertailukohde. Kissanmaan rakennetun ympäristön inventoinnissa (Pirkanmaan maakuntamuseo 2007) Hipposkylä todetaan erittäin merkittäväksi kohteeksi. Vertailevan inventoinnin pohjalta voidaan todeta, että Hipposkylän kookas puukerrostaloalue on historiallisesti ja maisemallisesti merkittävä kohde Kissanmaan kehityksessä. Kokonaisuus on kertova esimerkki sodanjälkeisestä kunnallisesta asuntotuotannosta 1940-luvun pula-ajan tyypillinen puukerrostalotyyppi on ominaispiirteiltään hyvin säilynyt. Taloryhmä on keskeinen elementti Hippoksenkadun näkymässä. Mittakaavaltaan ja arkkitehtuuriltaan Hipposkylä yhdistyy luontevasti viereisten korttelien rakennuskantaan.

Arvoluokka

Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Petsamossa (Perhetalot) , 2012/0020

Perhetalot Petsamonkadun suunnasta.
Anna Lyyra-Seppänen 16.03.2012 08:24:32

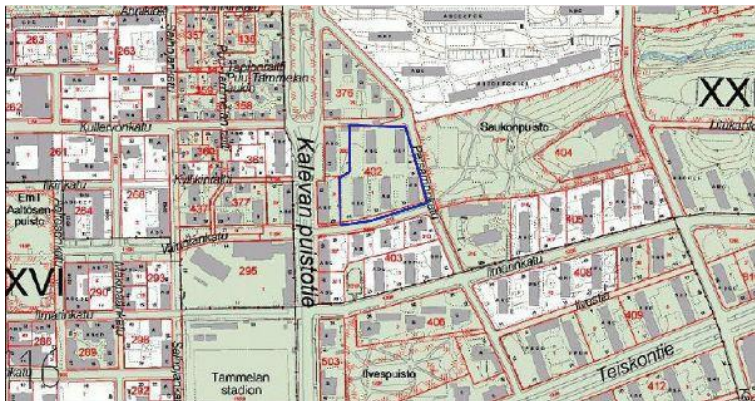
Nimi	Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Petsamossa (Perhetalot)
Kunta	Tampere
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	Petsamo
Alueluokka	Kulttuurihistoriallisesti arvokas aluekokonaisuus
Aluetyyppi	kaupunkikortteli

Kuvaus

Ks. rakennetun ympäristön kohde, inventoitu 2010.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	rakennusperinteinen
Historiallinen arvo	sosiaalihistoria
Ympäristöarvo	maisemallisesti keskeinen sijainti
Arvojen perustelu	
Arvoluokka	

Koivukuja 6 Tuomikujan risteyksestä länteen.
Anna Lyyra-Seppänen 16.03.2012 15:15:59

Nimi	Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Rantaperkiössä
Kunta	Tampere
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	Rantaperkiö
Alueluokka	Kulttuurihistoriallisesti arvokas aluekokonaisuus
Aluetyyppi	kaupunkikortteli

Historia

Rantaperkiön alue on syntynyt Tampereen alueellisen laajenemisen yhteydessä 1900-luvun alkupuolella kantakaupungin eteläpuolelle, vanhan Lempääläntien ja Pyhäjärven väliselle alueelle. Seudun pellot oli raivattu 1800-luvulla, ja Pyhäjärven metsäiselle rannalle nousi vuosisadan lopulla harvahaikoa huvila-asutusta. Rantaperkiötä edelleen linjaavat Nuolialantie ja Lentokentäntie ovat vanhoja maanteitä Pirkkalaan ja Lempäälään. Maa-alueet kuuluivat Hatanpään kartanolle, jolta ne siirtyivät Tampereen kaupungille 1913. Virallisesti Rantaperkiön kaupunginosa liittyi Tampereeseen vuonna 1920. Eteläinen Härmälän esikaupunki syntyi 1920-luvulla, ja Rantaperkiö kaavoitettiin 1940-luvulla. Molemmat alueet vastasivat toisen maailmansodan jälkeiseen asunto- ja tonttipulaan.

Tutkittava alue kuuluu Rantaperkiön ensimmäiseen kaavoitettuun alueeseen, jonka asemakaava vahvistettiin 1946, suunnittelijana arkkitehti Paavo H. Salminen. Suunnitelmassa Nuolialantien pohjoispuolelle sijoitettiin omakotiasutusta, urheilualueita ja Rantaperkiön koulu. Rantaperkiön asuinalueen luonne ei niinkään ole erillinen, tarkkarajainen uudisalue, vaan vanhaa rakennetta täydentävä kaupunginosa.

Koivukuja 1 ja 6:n asuinrakennukset valmistuivat 1950-luvun alussa, kaupunginosan ensimmäisinä kerrostaloina Tampereen kaupungin rakennuttamina.

Kuvaus

Kahdelle kulmittain vastakkain sijaitsevalle tontille (Koivukuja 1 ja Koivukuja 6) on sijoitettu kolme lamellitaloa kummallekin, rintasuunta kohti Koivukujan ja Tuomikujan risteystä. Rakennukset ovat pitänomaisia, kussakin kolme rappua ja kolme asuinrakennusta. Tonttien rakenne on avoin, ja talojen väliin avautuu näkymiä. Viistosti asemoidut talot suuntautuvat kohti viereistä urheilukenttää, joka rajautuu Nuolialantiehen. Urheilukentän kulmassa on 2000-luvulla rakennettu huoltorakennus näkyvällä paikalla.

Uutena elementtinä ja kiintopisteinä on Tampereen Vuokra-Asunnot Oy:n omistama, vuonna 2012 valmistuva 6-kerroksinen asuintalo, joka massiivisuudessaan sekoittaa alueelle ominaista mittakaavaa. Koivukuja 6:n tontin takaosassa on pistemäisiä 2000-luvulla valmistuneita 3-4-kerroksisia asuinrakennuksia, jotka pilkottavat vanhempien lamellitalojen välistä. Tiiviydestä huolimatta vaikutelma on sopusuhtainen.

Koivukuja 1:n tonttia vastapäätä on laakea rakentamaton tontti ja kaistalemainen Koivupuisto, joka nyt on jäänyt uudisrakentamisen jalkoihin. Tontin pohjoiskulmassa kohoaa vuosina 1925 ja 1937 rakennettu Rantaperkiön koulu. Piirteiltään klassinen ja aavistuksen funktionalistinen koulu on juhlava kiintopiste ja alueen pohjoinen pääte. Sitä täydentää 1950-luvulla valmistunut Hatanpään koulu Koivukujan päässä.

Koivukuja 1 ja 6:n asuinrakennukset edustavat 1950-luvun alun yksinkertaista asuinarkkitehtuuria tyypillisimmillään. Sosiaaliseen asuntotuotantoon ja ylipäätään jälleenrakennuskauden rakennustapaan viittaa kohteen suurehko mittakaava ja toistuvuus. Yksittäisen rakennuksen mittakaava ja muoto ovat kuitenkin erittäin sopusuhtaisia. Julkisivusommitelussa on enemmän yksityiskohtia kuin vertailtavissa 1940-luvun suinkerrostalokohteissa. Rappukäytäviin kuuluvat tuuletusparvekkeet, ja rappauspintaa on elävöitetty tiilikorostuksin uloimmissa ikkunapielissä. Pihajulkisivujen toisiksi ulommat ikkunat ovat korostettu loiviksi kolmikulmaisiksi erkereiksi. Talojen ulkoveritys on ilmeisesti alkuperäinen, rakennusaikaan sopiva. Koivukuja 1:n sävyt ovat viileän pastellisia ja Koivukuja 6:n taas lämpimän kellertäviä.

Aiemmat tutkimukset

Asuinalueiden inventointi ja arvottaminen (1940- 1960-luvut). Hipposkylä, Rantaperkiö, Rahola, Järvensivu, Taatala ja Rautaharkko. Tampereen kaupunki ja FCG Oy 2011.

Rantaperkiön koulu. Rakennushistoriaselvitys. Miia Hinnerichsen, Pirkanmaan maakuntamuseo 2005.

Kirjalliset lähteet

Alajoki, Jaana, Härmälä Rantaperkiö - torpista lentokoneisiin. Tampereen kaupunginosat -julkaisusarja IX. Härmälä-seura ry ja Tampereen kaupunki 1996.

Toimenpidesuosituks

Koivukuja 1:n ja 6:n tonttien asuinrakennusten avointa ja hengittävää sijoittelua tulisi vaalia pitämällä piha-alueet puistomaisina ilman voimakkaita rajoituksia. Asuinrakennusten julkisivupiirteet tulisi säilyttää. Keskeisiä ovat rappaus, ulkoveritys ja hienopiirteiset viimeistelyt, kuten kulmaikkunoiden tiilikehykset, putkikaiteiset parvekkeet ja pelkistetyt sisäänkäynnit.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	arkkitehtoninen
Historiallinen arvo	sosiaalishistoria
Ympäristöarvo	maisemakokonaisuus
Arvojen perustelu	Alue on Luhtaankatu 11-23:n rakennusinventoinnin vertailukohde. Kattavia arvoperusteita varten tarvitaan perusteellinen alueinventointi. Alustavasti voidaan kuitenkin todeta, että Koivukujan 1950-luvulla rakennetut kuusi kerrostaloa muodostavat sopusuhtaisen, pienimuotoisen asuinalueen, jossa toteutuvat jälleenrakennuskauden asuntosuunnittelun parhaat periaatteet. Kokonaisuus on kertova esimerkki kaupungin vuokratotalorakentamisen kehityksestä. Rakennukset ovat ominaispiirteiltään säilyneet erinomaisesti. Tunnistettavasti syntyäkseen tyylillä edustava taloryhmä muodostaa tärkeän maisemaelementin Nuolialantien pohjoispuolelle. Rakennukset kytkeytyvät luontevasti viereiseen

urheilukenttään ja läheisiin kouluihin.

Arvoluokka

*Koivukuja 1 Tuomikujan risteyksestä itään. Vasemmalla Rantaperkiön koululle johtava piha-alue.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012*

*Näkymä Koivukuja 1:een Tuomikujan risteyksestä. Vasemmalla uudisrakennus Koivukuja 4.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012*

*Koivukuja 1:n keskimmäisen rakennuksen julkisivua.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012*

*Näkymä Koivukujaa länteen.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012*

*Näkymä Koivukujan rakennuksiin Nuolialantieltä. Keskellä urheilukenttä.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012*

*Koivukuja 6:n talot vuonna 1952.
Vapriikin kuva-arkisto*

*Koivukuja 1:n talot kuvattuna toisne taloryhmän parvekkeelta, 1950-luku.
Vapriikin kuva-arkisto*

*Rantaperkiön koulu.
Vapriikin kuva-arkisto / Pekka Kuparinen 2005*

Näkymä Toivonkatua länteen. Etualalla Toivonkatu 6.
Anna Lyyra-Seppänen 16.03.2012 14:43:12

Nimi	Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Härmälässä
Kunta	Tampere
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	Härmälä
Alueluokka	Kulttuurihistoriallisesti arvokas aluekokonaisuus
Aluetyyppi	kaupunkikortteli

Historia

Härmälän esikaupunkialue syntyi 1920-luvulla selvästi erilleen kaupungista, vanhojen Pirkkalaan ja Lempäälään kulkeneiden maanteiden (Nuolialantie ja Lentokentäntie) varteen. Ensimmäinen asemakaava vahvistettiin 1925, arkkitehteina Birger Federley ja Bertel Strömmer. Alue suunniteltiin puutarhakaupunginosaksi, jossa omakotitalot olivat suurempia kuin muissa esiaupungeissa. Tämä tarjosi mahdollisuuden puutarhan ja kotieläintenkin pitoon. 1930-luvun pulavuosien vaikutuksesta tonttikokoa tosin pienennettiin myöhemmin. Rakennustoiminta vilkastui 1930-luvun lopulla, kun varsinkin 1936 perustetun Valtion lentokoneitaan työntekijät tarvitsivat asuntoja.

Talvisodan jälkeen seurasi uusi asuntopula, kun pommituksissa kotinsa menettäneet ja siirtokarjalaiset tarvitsivat nopeasti asuntoja. Tampereen kaupunginhallituksen määräyksestä kaupungin arkkitehtiosasto laati pikaisesti suunnitelmat nopeasti toteutettaviksi ja edullisiksi asuintaloiksi. Toivonkadulle rakennettiin kuusi kaksikerroksista puutaloa, joihin kuhunkin tuli 12 asuntoa. Huoneen ja keittiön asunnot olivat kooltaan 38,5 neliötä. Taloryhmää kutsuttiin suurperheisten asuintaloiksi. Kokonaisuus oli muuttovalmis keväällä 1941. Vuonna 1943 rakennettiin vielä kaksi samanlaista asuintaloa Tuomaankadulle, tonteille 293 ja 299 (Tuomaankatu 5 ja 9) ja vuonna 1945 yksi talo tontille 305 (Taunonkatu 1).

Nykyisin Tampereen Vuokra-Asunnot Oy:n hallinassa ovat kaikki Toivonkadun talot lukuunottamatta Toivonkatu 2:ta, Tuomaankadulta talot Tuomaankatu 5, 9 ja 11 sekä Taunonkadulta Taunonkatu 1.

Kuvaus

Toivonkadun ja Tuomaankadun rakennukset ryhmittyvät Härmälän kentän ympärille. Suorat kadut ja talorivistöt muodostavat selkeäpiirteisen korttelimaiseman, jonka porttina on tiilinen Härmälän koulu Nuolialantien varressa ja keskuksena laakea Härmälän kenttä. Puistokorttelin päätteenä seisoo tiilirakenteinen Härmälätupa, entinen yleinen sauna.

Toivonkadun asuintalojen julkisivut ovat puhtaan yksinkertaiset. Kadulle päin näkyy ikkunoiden tasainen rivistö. Puurakenteisten talojen alunperin rapatut julkisivut on vaihdettu maalattuihin julkisivulevyihin. Värityys on muuttunut vaaleasta kirkkaan värikkäisiin punaisiin ja keltaisiin. Alunperin tummat ikkunat on vaihdettu valkoisiksi. Katteena saumattu peltikate, betonisokkeli maalattu vaaleanharmaaksi. Asuintalojen sisäänkäynnit ovat pihan puolella, varustettuina kevyin lippakatoksin ja funktionalismia henkivin pystynauhaikkunoin. Ulko-ovet on uusittu teräsrunkoisiksi, puuverhotuiksi kerrostalonoviksi, vastaavat kuin Hipposkylässä.

Tuomaankadun talot 5, 9 ja 11 on uudistettu Toivonkatua vastaaviksi. Tuomaankadun muut asuintalot ovat muodoltaan ja kooltaan vastaavia. Julkisivuissa on enemmän vaihtelua: Tuomaankatu 1:n pinta on mineriittilevyä, Tuomaankatu 3 ja 5 ovat edelleen rapattuja tummin ikkunoin - näiden julkisivu on hyvin lähellä alkuperäistä.

Taunonkatu 1 ja 2:n talot ovat muodoltaan samanlaisia, mutta niissä on ainoana lautaverhous. Pystyrimoitettu laudoitus oli sodanjälkeisessä materiaalipulassa käytetyin ulkoverhous, Luhtaankadulla. Toivonkatu 1:n valmistumisvuodeksi on rekisteröity 1945.

Kirjalliset lähteet

Alajoki, Jaana, Härmälä Rantaperkiö - torpista lentokoneisiin. Tampereen kaupunginosat -julkaisusarja IX. Härmälä-seura ry ja Tampereen kaupunki 1996.

Sari Minkovitsch: Härmälän suuperheisten talot, osoitteessa

<http://www.uta.fi/yky/arkisto/koskivoimaa/kaupunki/1940-60/hasuurpe.htm>

Tanja Vahtikari: Kaksi uutta kaupunginosaa - Rantaperkiö ja Härmälä osoitteessa

<http://www.uta.fi/yky/arkisto/koskivoimaa/kaupunki/1918-40/harmala.htm>

Toimenpidesuositukset

Härmälän koulun, urheilukentän, saunarakennuksen sekä Toivonkadun ja Tuomaankadun muodostama ehjä korttelikokonaisuus tulisi säilyttää muodoltaan ja tyyliltään alkuperäistä vastaavana. Asuinrakennusten sisäänkäynnit tulisi säilyttää pihan puolella ja pitää katujulkisivut yhtenäisenä seinämänä. Pihapiirejä rajaamaan voi käyttää kevyitä lauta-aitoja, muuten vältettävä voimakkaita rajauksia tai kiveyksiä. Avoimet näkymät Härmälän kentän poikki on tärkeää säilyttää.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	rakennusperinteinen
Historiallinen arvo	sosiaalishistoria
Ympäristöarvo	maisemakokonaisuus
Arvojen perustelu	Alue on Luhtaankatu 11-23:n rakennusinventoinnin vertailukohde. Kattavia arvoperusteita varten tarvitaan perusteellinen alueinventointi. Alustavasti voidaan kuitenkin todeta, että Toivonkadun ja Tuomaankadun ympäristön vuokrakerrostaloalue on kertova esimerkki jälleenrakennuskauden sosiaalisen asuntopolitiikan ja kaupunkisuunnittelun synteisistä. Korttelien ominaispiirteet ovat talohahmon ja asemoinnin suhteen säilyneet hyvin. Uudet julkisivukäsittelyt ovat jossain määrin heikentäneet katunäkymän ilmaisuvoimaa. Vuokratalot muodostavat sosiaalishistoriallisesti ja kaupunkisuunnittelun historian näkökulmasta vahvan kokonaisuuden yhdessä Härmälän koulun, urheilukentän ja Härmälä-tuvan kanssa. Suurimittakaavainen

korttelikokonaisuus on merkittävä maisemaelementti keskellä Härmälän kaupunginosaa.

Arvoluokka

Toivonkatu 8, 10 ja 12 pihan puolelta.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Näkymä Nuolialantieltä Toivonkadulle. Vasemmalla Härmälän koulu ja kirjasto, oikealla Toivonkatu 2, jossa entinen liikehuoneisto.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Näkymä Tuomaankatua länteen, kohti Härmälän koulua.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Tuomaakadun itäpäätä. Etualalla Tuomaankatu 9 ja 11.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Nuolialantien varren taloja. Vasemmalta Toivonkatu 2, Taunonkatu 1 ja Taunonkatu 2.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Toivonkadun taloja ja Härmälän kenttä 1950-luvulla. Oikealla Härmälän kansakoulu.
Veikko Kanninen / Vapriikin kuva-arkisto

Toivonkadun taloja pihan puolelta 1950-luvulla.
E. M. Staf / Vapriikin kuva-arkisto

Tuomaankatua länteen, pihan puoli vuonna 1946.
Poutiainen Oy / Vapriikin kuva-arkisto

Näkymä Taunonkatua Nuolialankadulle. Päässä oikealla Taunonkatu 1.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Taunonkatu 1:ssä on lautaverhouk.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Ilmakuva kaakon suunnasta 1950-luvulta. Suurperheisten valkoiset talot erottuvat kuvan keskivaiheilla.
Vapriikin kuva-arkisto

Ilmakuva kaakon suunnasta 1940-luvulla. Suurperheisten valkoiset talot erottuvat kuvan keskivaiheilla.
Veljekset Karhumäki Oy / Vapriikin kuva-arkisto

Ilmakuva Härmälästä 1950-luvulla. Keskellä suurperheisten talot ja Härmälän koulu Nuolialantien varressa.
Veljekset Karhumäki Oy / Vapriikin kuva-arkisto

Näkymä Jokipohjantietä pitkin Riihitieltä Nekalantielle päin.
Oikealla Riihitie 17.

Anna Lyyra-Seppänen 16.03.2012 12:43:11

Nimi	Tampereen Vuokra-asunnot Oy:n kerrostaloalue Nekalassa
Kunta	Tampere
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	Nekala
Alueluokka	Kulttuurihistoriallisesti arvokas aluekokonaisuus
Aluetyyppi	kaupunkikortteli

Historia

Nekalan syntyhistoria lidesjärven eteläpuolella, Viinikan omakotialueen kupeessa muistuttaa muita keskustan läheisten asuinalueiden historiaa. Alue oli pitkään maaseutua peltoineen ja torppineen. Maa-alueet kuuluivat Järvensivun ratsutilaan, joka jaettiin kahtia. Nekalan huomattavin talo ja nimenantaja oli lidesjärven rannalla sijainnut pehtoorin isännöimä Nekalan kartano, jonka päärakennus purettiin 1980-luvulla. Kartanoon kuului talusrakennuksia ja mm. riihi, josta ilmeisesti juontuu nykyisen riihitien nimi. Tie Nekalan kartanolta Hatanopään kartanolle kulki nykyistä Nekalantietä mukailleen.

Viereinen Viinikan kaupunginosa syntyi, kun Tampereen kaupunki osti maat Hatanpään kartanolta 1913. Hallinnollinen liitos tapahtui vuonna 1920. Alueesta tuli työväestölle suunniteltu puutarhamainen omakotialue. Vuonna 1923 asemakaavakomitea aloitti Nekalan kaupunginosan suunnittelun. Alue lunastettiin Nekalan kartanolta, ja sille suunniteltiin satakunta omakotitonttia. Viinikka-Nekalan alue on nykyisin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009).

Nekalan alueen vilkkain kasvu ajoittuu heti sotien jälkeiseen aikaan, vuosiin 1945-1949. Vuosina 1946-1948, juuri Nekalantien vuokratalojen rakentamisen aikaan, kaupunginosaan nousi 240 uutta asuinhuoneistoa.

Nekalantien vuokrataloalueen rakentaminen käynnistyi jo talvi- ja jatkosodan välisenä aikana, kun asuntoja tarvittiin kiireesti siirtoväelle ja muille tarvitsijoille. Talot suunniteltiin puolikunnallisiksi eli kaupungin osittain rahoittamiksi. Asukkaat voisivat vähitellen lyhentää rakennuskustannuksia ja lunastaa lopulta huoneiston itselleen. Jatkosodan takia rakennushanke viivästyi ja uudistalot valmistuivat vasta 1946-1947. Lounaantieltä Jokipohjantielle ulottuvaan kortteliin 579 rakennettiin 16 kaksikerroksista lamellitaloa, joissa kussakin kolme tai neljä rappua. Taloista kuusi oli vuokrataloa ja loput osaketaloja. Näiden jatkoksi kortteliin 580 Jokipohjantien ja Seppäläntien välille rakennettiin vielä kaksi puolikunnallista taloa (Riihitie 17 ja Nekalantie 64) sekä 11:n talon muodostama Asunto Oy Kotivainio, johon huoneenvuokralautakunta valitsi asukkaat. Kaupunginosakirjan (Maasilta 1997) mukaan Kotivainion ensimmäisessä talossa, Nekalantie 66:ssa toimi 1940-luvulla yleinen sauna.

Riihitie 11 ja Nekalantie 56 on suunniteltu vuonna 1945, Riihitie 15, Riihitie 17 sekä Nekalantie 62 ja 64 vuonna 1946. Kaikkien piirustukset ovat Tampereen kaupungin rakennustoimiston arkkitehtiosastolta, Bertel Strömmerin singneeraamina. Ainakin Nekalantie 56:ta suunniteltiin jo vuonna 1941, jolloin V. Lindfors laati piirustukset, mutta nämä korvattiin uudella Strömmerin mallilla sodan jälkeen. Jälleenrakennusajan tarviketalo vaikutti talojen ulkonäköön. Piirustuksissa talot on suunniteltu rapattaviksi, mutta rautalankaverkon puutteessa päädyttiin lautavuoraukseen.

Nykyisin kortteleiden kiinteistöistä kaupungin vuokrataloina on kuusi taloa: Riihitie 11, 15 ja 17 sekä Nekalantien 56, 62 ja 64.

Kuvaus

Alue on ilmeeltään yhtenäinen ja rakennusten sijoittelultaan kaupunkikorttelin luonteinen. Rakennusten päädyt ovat kohtisuorasti rajaavia katuja, Jokipohjantietä ja Riihitietä vasten. Ankaraa säännönmukaisuutta pehmentää talorungon muodon vaihtelu 3- ja 4-rappuisen välillä. Valoisat piha-alueet ovat puistomaisia: sorateitä, nurmea ja pihapuina enimmäkseen koivuja.

Rakennusten tyyli ilmentää jälleenrakennuskauden tavoitteita. Selkeä muoto, jota rytmittävät ikkunat ja hillityt yksityiskohdat. Tyypillisiä piirteitä ovat yksinkertaiset jakoikkunat, funktionalismia henkivät lippakatokset sekä pystyikkunauhat tai vaihtoehtoisesti pyörikkunat sisäänkäyntien yläpuolella. Asuntojen ikkunamallit ovat säännönmukaiset: kadunpuolelle epäsymmetrinen kaksijakoikkuna, pihanpuolelle eli sisäänkäynnin puolelle symmetrinen kaksiruutuikkuna.

Ulkoverhouksena pystyrimalaudoitus, joka hiljattain on saanut uuden maalin Riihitie 15:ssä ja 17:ssä. Nykyväritys on ilmeisesti alkuperäistä vaaleaa värikäämpi, mutta istuu kuitenkin luontevasti julkisivun piirteisiin. Pystylautaverhouksen säilyttäminen tukee huomattavasti paremmin talojen ominaisluonnetta kuin Härmälässä Toivonkadulla käytetty levyvuoraus.

Nekalantien ja Riihitien ympäristö muodostuu suorasta pääliikenneväylästä Nekalantiesta, jonka pohjoispuoli on lidesjärvelle viettävää vapaamuotoista rantapuistoa. Etelässä Riihitien varressa on urheilukenttä, jonka kolmiomaisen tontin sivuilta rinteessä alkaa omakotitonttien alue.

Riihitien ja Kuokkamaantien välissä, tontilla 580, sijaitsee maamerkinä kolmekerroksinen, kahdesta siipiosasta koostuva harjakattoinen rakennus. Nekalan lastentalona tunnettu rakennus valmistui 1951, suunnittelijana Mikael Nordenswan Bertel Strömmerin johdolla. Taloon sijoitettiin aluksi lastenseimi, lastentarha sekä neuvola ja joitakin työntekijöiden asuntoja. Nykyisin talossa toimii Nekalan päiväkotii.

Aiemmat tutkimukset

Alueraportti Rautaharkko – Nekala – Taatala – Lappi. Tampereen kaupungin kaavoitusvirasto 1992.

lidesjärven osayleiskaava-alueen kulttuuriympäristöselvitys. Tampereen infra / suunnittelupalvelut, yhdyskuntasuunnittelu 2010.

Kirjalliset lähteet

Maasilta, Mari, Viinikka – Nekala. Pula-aikaa ja puutaloja. Tampereen kaupunginosat –julkaisusarja VIII. Viinikka-Nekalan omakotiyhdistys ry ja Tampereen kaupunki 1997.

Toimenpidesuosituks

Alue on Luhtaankatu 11-23:n rakennusinventoinnin vertailukohde. Perusteellisia toimenpidesuosituksia varten tarvitaan kattava alueinventointi ja rakennuskohtainen kohdeinventointi

Alustavasti voidaan kuitenkin todeta, että alueen ominaispiirteiden säilymisen kannalta tärkeitä tekijöitä ovat rakennusten tiivis yhteys katutilaan, säännöllinen korttelimuoto ja suhteellisen avoimet pihatilat. Julkisivujen ominaisuutensa säilymiseksi keskeistä on pitäytyminen puuverhouksessa sekä ikkunarytmin ja sisäänkäyntien säilyminen entisellään. Jälleenrakennuskauteen kuuluvat ikkunamallit on syytä säilyttää.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo

arkkitehtoninen

Historiallinen arvo

sosiaalihistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu

Alue on Luhtaankatu 11-23:n rakennusinventoinnin vertailukohde. Kattavia arvoperusteita varten tarvitaan perusteellinen alueinventointi. Alustavasti voidaan kuitenkin todeta, että puurakenteisen asuinkerrostalojen muodostama alue on kertova esimerkki jälleenrakennuskauden sosiaalisen asuntopoliittikan ja kaupunkisuunnittelun vuorovaikutuksesta. Arkkitehtonisesti selväpiirteinen funktionalismin ja klassismin linjoja hyödyntävä alue, jossa 1940-luvun ratkaisut ovat kestäneet aikaa. Alueen yleisilme on yhtenäinen ja hyvin säilynyt. Suurimittakaavaisen suunnitteluotteen vuoksi alueella on merkittävä asema Nekalan kaupunginosan yleismaisemassa. Alueen historialliset ja rakennustaiteelliset arvot voivat toimia lähtökohtana viereisen lidesjärven alueen kehittämisessä.

Arvoluokka

Näkymä Riihitietä länteen. Keskellä Riihitie 15.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Näkymä Nekalantietä itään. Edessä Nekalantie 64.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Nekalantietä itään. Oikeassa reunassa Nekalantie 56.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Riihitietä länteen. Vasemmalla Riihitie 11.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Nekalantie 62:n pihaa.
Anna Lyyra-Seppänen

Nekalantie 64:n pihaa. Takana näkyvä korkeampi kivitalo on Nekalan päiväkoti.
Anna Lyyra-Seppänen 16.3.2012

Nekalantietä itään. Katutöitä 1950-luvulla.
Vapriikin kuva-arkisto

Ilmeisesti Riihitie 17:n piha vuonna 1951.
Veikko Kanninen / Vapriikin kuva-arkisto

As Oy Kotivainion taloja 1950-luvulla.
Veikko Kanninen / Vapriikin kuva-arkisto

Näkymä Riihitietä itään, 1950-luku.
Veikko Kanninen / Vapriikin kuva-arkisto

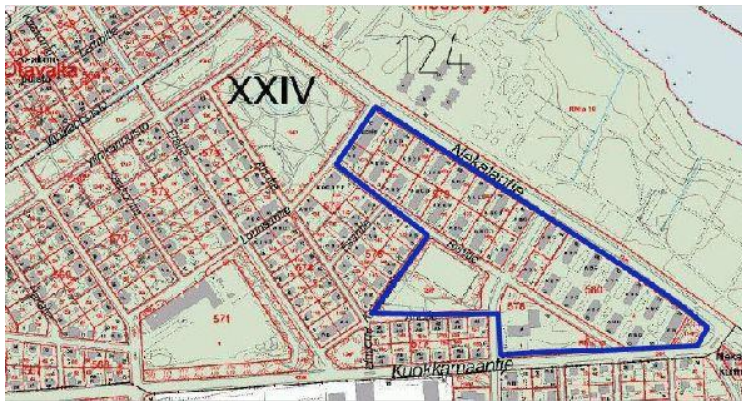
Vastavalmistunut talo Nekalantiellä 1946
E. M. Staf / Vapriikin kuva-arkisto

Juuri 1951 valmistunut Nekalan lastentalo, nykyinen Nekalan päiväkoti.
E. M. Staf Vapriikin kuva-arkisto

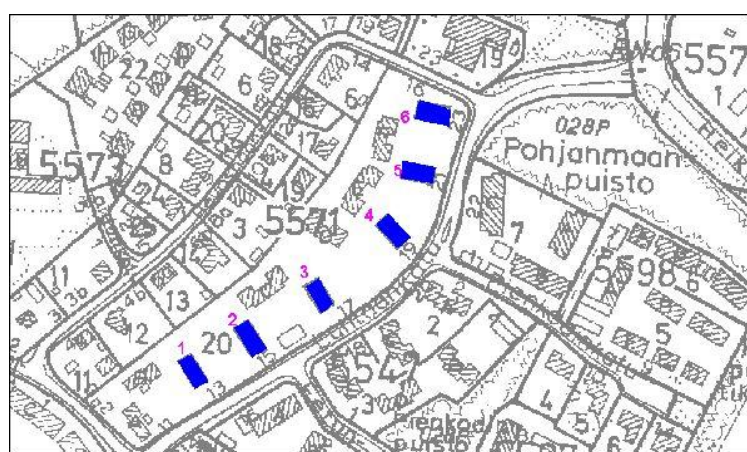
Ilmakuva Nekalaan etelän suunnasta, 1950-luku.
Puukerrostaloalue erottuu viistona kaistaleena vasemmasta reunasta. Nekalan alue kaavoitettiin alavalle peltomaalle.
Poutvaara / Vapriikin kuva-arkisto

Rakennetun ympäristön kohteet

Luhtaankatu 11-23 , 2012/0002

Pihanäkymä Luhtaankadun suunnasta. Etualalla 1940-luvun puukerrostaloja, takana 1990-luvun luhtitalo.
Anna Lyyra-Seppänen 13.03.2012 09:29:20

Nimi	Luhtaankatu 11-23
Inventointinumero	2012/0002
Kunta	Tampere
Kaupunginosa	Pappila
Kiinteistötunnus	837-028-5571-20
Osoite	Luhtaankatu 11-23
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö
Rakennusten lukumäärä	13

Kuvaus

Kohde muodostuu yhdestä tontista, jolla on kahdenlaista eri-ikäistä rakennuskantaa. Inventointi kohdistuu ensisijaisesti Luhtaankadun varressa sijaitseviin 1940-luvulla rakennettuihin asuinkerrostaloihin, jotka ovat kaupungin vuokra-asuntoina. Tontin takaosassa on 1990-luvulla rakennettuja luhtitaloja, niin ikään Tampereen Vuokratilat Oy:n hallinnoimia, jotka kuuluvat samaan pihapiiriin.

1940-luvulla rakennetut puukerrostalot ilmentävät piirteiltään jälleenrakennuskauden arkkitehtuuria ja rakennustapaa. Sijoittelu tontille avoin, päädyt Luhtaankadulle päin.

Talojen hahmo on selväpiirteinen suorakaide. Satulakatto, jonka kattokulma keskikorkea, hyvin tyypillinen aikakauden mitoitus. Kolme piippua: päädyissä ja keskellä. Alkuperäiset tiilipiiput on kunnostettu yläosastaan. Luhtaankatu 15:ssä piiput on vuorattu peltivaipalla.

Julkisivuissa peiterimoitettu pystylautaverhous. Väriytyksellisesti alkuperäisen mukainen: kermanvaalea (Luhtaankatu 15, 19, ja 23 tai vaalean punaruskea (Luhtaankatu 13 ja 21). Palanut Luhtaankatu 17 oli väriltään punaruskea, joten ulkoviiri on vaihdellut vuorotoin. Alkuperäinen sementtitiilikatto on uusittu 1980-luvun lopun remontissa konesaumatuksi peltikatoksi, väri punainen.

Ikkunamalli kaikilla sivuilla säännöllinen kaksijakoikkuna, aukeamissuunnat sisään ja ulos. Muoto matalahko, neliömäinen 1940-luvun RT-kortiston mukaisesti. Puitteet kapeat, maalattu valkoisiksi. Talojen ikkunat ovat säilyneet alkuperäisinä lukuunottamatta Luhtaankatu 15:a, johon vaihdettu uudet vastaavankokoiset teräsikkunat 2005. Ikkunajako sisäänkäyntipuolella tasainen, ruudukkomainen. Huoneidenpuoleisella julkisivulla keskimäiset ikkunat sijoitettu vierekkäin kahdeksi pariiksi, mikä laventaa ja rauhoittaa julkisivua. Päätyjulkisivuja keventää yksi ikkuna huoneen puolella. Epäsymmetrinen sijoittelu antaa päädyille funktionalistista ilmettä. Ullakon päädyissä lisäksi matala kaksijakoikkuna. Kellareissa pienet kaksijakoikkunat tai yksiruutuiset neliöikkunat. Kadun puoleisissa päädyissä käynti kellariin: betoniporras, paneloitu ovi ja kevyt, jyrkähkö harjakatos peltikatteella.

Sisäänkäynnit alkuperäisiä. Yksinkertainen betonirappu 1-3 askelmalla. Pyöreä, maalattu metallikaide vain toisella puolella. Puurakenteiset ulko-ovet alkuperäisiä: yläikkunallinen paneloitu ovi, maalattu ruskeaksi. Sisäänkäyntikatot yksinkertainen taitekatos peltikatteella. Sirot kannattimet puuta.

Verraten kapearunkoisissa taloissa on kaksi rappua, joissa kummassakin neljä asuntoa. Asunnot ovat läpitalon huoneistoja, keittiö varjon puolella ja huone eteläpuolella. Keskellä sisäänkäyntieteen yhteydessä wc/suihku. Huoneistot on pintaremontoitu 1980-luvun lopussa, jolloin ulkoseiniin lisättiin lisälämmöneristys ja laajennettiin wc:tä suhikutilalla joko huoneen tai keittiön puolelle.

Talojen porraskäytävät puuverhottuja. Maalattut lautarappuset, seinissä panelointi joko sormipanelia tai kapeaa nk. siskonpanelia. Seinäpinnat (mäntyä) lakattu ja maalattu ruskehtavin värein. Porraskaiteet puiset, kaksi eri mallia: umpinainen paneloitu, jossa päällä pyöreä kaidepuu (kuten Luhtaankatu 13:ssa) tai avonainen, vaakalaudoista tehty. Ensimmäinen mainittu malli ilmeisesti alkuperäinen. Väliovet asuntoihin kokopuisia, malliltaan kolmepeilisiä, lakattuja tai maalattuja (valkoinen). Lähes kaikki säilyneet alkuperäisinä. Väliovet porrashuoneeseen ja kellariin niin ikään alkuperäisiä, yläikkunallisia puuovia, maalattu valkoisiksi. Kellaritiloissa alkuperäiset laakaovet rautaa.

Kellaritilat pääosin alkuperäisessä asussa: huoneistokohtaiset säilytyskomerot rappujen vieressä, eteläpuolella yhteiset varastohuoneet eli entiset halkokellarit, nykyisin kerhotilakäytössä. Rakennukseen Luhtaankatu 13 on remontoitu tekninen tila ja talohuollon käytössä oleva sosiaalitala. Rakennuksen Luhtaankatu 15 kellariin on remontoitu sauna ja pukuhuone 1990-luvulla. Alunperin sauna ja pesuhuone rakennettiin ilmeisesti taloihin Luhtaankatu 13 ja 21, nämä eivät enää saunakäytössä.

Ullakoilla pienehköt kuivausullakot talojen päädyissä. Rappujen välissä huoneistokohtaiset puurakenteiset säilytyskomerot.

Historia

Ks. Hankeraportin luku "Kohteen historiallinen tausta."

Ympäristö ja pihapiiri

Luhtaankatu 11-23:n tontti on pitkänomainen, kaartuvan tien muotoa seuraava kaistale. Koko tontti on rakennettua aluetta, ja sitä rajaavat koillisessa ja lounaassa Hevossaankadun molemmat päät, Luhtaankatu kaakon suunnassa sekä Pappilan omakotialue tontin luoteispuolella. Luhtaankadun toisella puolella, tutkittua aluetta vastapäätä on 1990-luvun ja 2000-luvun taitteessa rakennettu asuinalue, jossa kahden kerroksen korkuisia puuverhottuja rivitaloja sekä yksikerroksisia tiensuuntaisesti sijoittuneita punatiilitaloja. Tontin pohjoispuolella risteysalueella, osoitteessa Hevossaankatu 23 toimii 2000-luvun alussa rakennettu vammaisten palvelukoti Luhtakoti.

Tutkittavan tontin yläosa eli luhtitalojen alue on metsäisempää ja alaosa, jossa 1940-luvun asuinkerrostalot ovat, taas puustoltaan väljempää, puistomaisista aluetta. Tontin pinnanmuodot ovat luonnonmukaisia, ja asuintalojen väliin muodostuu harvahkoja metsiköitä, joissa isoja pihakuusia ja koivuja, paikoin kivikkoja. Tontti on varsinkin eteläosaltaan aurinkoinen. Talot on sijoitettu funktionalismin suunnitteluihanteen mukaisesti optimaalisesti valoon nähden niin, että molemmiin puoliin saadaan valoa läpitalon-asuntoihin. Rakennukset 1, 2 ja 4 on asemoitu kulmittain pääilmansuuntiin nähden, ja rakennukset 5 ja 6 enemmän etelää kohti. Talojen sijoittelu on aavistuksen porrastettua, ja ne levittäytyvät viuhkamaisesti Luhtaankadun varteen.

Piha-alueet koostuvat nurmikentistä ja sorapintaisista (mahd. myös kivituhkaa) pihateistä, joilla tarvittaessa mahtuu ajamaan autolla. Talojen

välissä mutkittelevat pihoja yhdistävät kävelypolut. Autopaikoitus on keskitetty muutamalle parkkialueelle talojen sisäänkäyntipihojen ja Luhtaankadun tuntumaan. Lisäksi tontin takakulmissa on isommat parkkialueet lähinnä luhtitaloja varten. Leikkipaikat sijaitsevat rakennuksen 1 länsipuolella (Luhtaankatu 13) ja rakennuksen 4 länsipuolella (Luhtaankatu 19).

Erityisesti tontin pohjoispäähän muodostuu viihtyisiä puistomaisema, kun pihatie polveilee 1940-luvun rakennusten ja ylärinteen uudempien luhtitalojen välissä. Näkymässä on elävästi eri aikakauden rakennuksia, jotka sijoittuvat vapaasti kaartuen kohti pihatietä. Yhdistävinä tekijöinä ovat puumateriaali ja kodikas mittakaava.

Näkymä tontille aukeaa ensisijaisesti Luhtaankadulta. Maisemaa määrittävät talojen väljä rytmitys ja vaapasti muotoiltu, metsämäinen piha-alue. Rakennusten mittakaava ja sijoittelu osuvat hyvin yksiin Luhtaankadun eteläpuolisen rakennuskannan kanssa. Saavuttaessa kohteeseen pohjoisesta, Heikkilankadun risteyksestä, rakennus 6 (Luhtaankatu 23) sijaitsee maiseman avainkohdassa, josta avautuu näkymän pitkin Luhtaankatua kaartuvan tien ja asuinrakentamisen vuoropuheluun.

Suulliset lähteet

Mika Ukkonen, vastaava sosiaali-isännöitsijä, Tampereen Vuokra-Asunnot Oy.

Mikko Töyrylä, kiinteistöpäällikkö, Tampereen Vuokra-Asunnot Oy.

Elina Standertskjöld, arkistonhoitaja, Arkkitehtuurimuseo.

Hanna Lyytinen, Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy.

Asukas, Luhtaankatu 13.

Asukas, Luhtaankatu 23.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

sosiaalhistoria

Ympäristöarvo

maisemakokonaisuus

Arvojen perustelu

Historiallinen arvo

Vuokrakerrostalojen ryhmä on elävä ja kertova esimerkki jälleenrakennuskauden sosiaalisen asuntotuotannon ratkaisuisista. Leimallisia piirteitä ovat sijoittuminen kaupungin ulkopuoliselle uudelle asuma-alueelle ja valtiollisesti säännellyn puokrrostalotyypin käyttö.

Alueen historiallinen jatkuvuus on toteutunut, kun pienten talouksien asuinyhteisöksi suunniteltu kokonaisuus palvelee edelleen alkuperäisessä tarkoituksessaan. Uudet luhtitaloasunnot täydentävät sosiaalishistoriallista kehitystä.

Rakennushistoriallinen arvo

Rakennuskokonaisuus on yhtenäinen ja ominaispiirteiltään hyvin säilynyt. Talot edustavat jälleenrakennuskauden pelkistettyä, mutta laadukasta arkkitehtuuria, jossa keskeisiä ovat julkisivujen rytmitys ja materiaalit, niukat yksityiskohdat ja pienipiirteiset mittasuhteet.

Sisätiloissa remontointi on muuttanut asuntojen ilmettä, mutta pohjaratkaisun luonne on säilynyt alkuperäisenä. Asuntojen ulottuminen läpi talon on rakennusajankohdalla ja rakennustyyppille leimallinen piirre. Rappujen puiset porrashuoneet ja ovet ovat säilyneet erinomaisesti.

Luhtaankadun vuokratalot kertovat rakennusaikansa säännellystä arkkitehtuurista, jossa valtiojohtoiset suunnittelutavoitteita sovellettiin paikallisesti. Rakennuskokonaisuus on todistusvoimainen esimerkki 1940-luvun talotyypistä, mutta ei itsenäistä tai erityisen viimeisteltyä arkkitehtuuria.

Ympäristöarvo

Asuinrakennukset sijoittuvat tontille ilmeisesti suhteessa toisiinsa ja katulinjaan. Pihat ovat kevyesti muotoiltuja niin, että metsäinen luonnonmukaisuus toteutuu. Pihan pohjoispäähän muodostuu viihtyisiä pihatiemaisema.

Taloryhmällä on maisemallisesti merkittävä asema Luhtaankadun kaartuvassa katunäkymässä. Luhtaankatu 23 sijaitsee avainkohdassa tultaessa alueelle pohjoisesta.

Toimenpidesuositukset

Rakennusten tullessa seuraavaan korjausikään on suositeltavaa pitää niiden hyvin säilyneitä rakennusaikaisia ominaispiirteitä korjausrakentamisen lähtökohtana. Julkisivupiirteiden säilymiseksi tärkeää on säilyttää puuverhous ja jälleenrakennuskauden ikkunamalli sekä sisäänkäyntien yksinkertainen muotoilu. Porrashuoneet ovat rakennusten merkittävin sisämiljö. Asuntojen osalta sisätilat kestävät muutoksia.

Luhtaankadun inventointikohteen suhteesta muihin tutkimuksessa vertailtuihin alueisiin voidaan todeta, että Luhtaankadun alue liittyy historialtaan ja arkkitehtonisilta piirteiltään muihin jälleenrakennuskauden sosiaalisen asuntotuotannon alueisiin. Kaupunkirakenteessa sen asema ei ole yhtä merkitsevä kuin esimerkiksi Härmälän, Nekalan ja Kissanmaan vertailualueissa, jotka muodostavat oman selvärajaisen ja näkyvän kortteliston oman kaupunginosansa sisään.

Luhtaankatu 11-23:n 1940-luvulla rakennettujen asuinkerrostalojen asemaa tamperelaisessa rakennusperinnössä puoltavat ominaispiirteiden hyvä säilyneisyys, rakennuskokonaisuuden yhtenäisyys ja tontin tasapainoiset mittasuhteet. Sen sijaan kohteella ei ole merkittävää asemaa alueellisen kaupunkisuunnittelun tai arkkitehtuurihistorian maamerkinä. Kun tarkastellaan jälleenrakennuskauden sosiaalista asuntorakentamista rakennustyyppinä ja aluekehityksen ilmiönä, voidaan inventoinnin pohjalta todeta, että muut tutkitut vertailukohteet sisältävät enemmän rakennusperinnön säilyttämistä puoltavia arvoperusteita.

Pappilan asuinalueella Luhtaankadun jälleenrakennuskauden talot voivat toimia historiallisena lähtökohtana, jonka pohjalta on mahdollista kehittää uutta asumista. Luonnonläheinen puutaloasuminen, ekologisuus ja yhteistilojen paluu taloyhtiöihin ovat ajankohtaisia houkuttavuustekijöitä etsittäessä kaupunkiasumisen vaihtoehtoja.

Rakennukset

Luhtaankatu 13 , asuinrakennus - kerrostalo , 001

*Pihajulkisivu koillisesta.
Anna Lyyra-Seppänen 13.03.2012 12:43:55*

Nimi	Luhtaankatu 13
Rakennustyyppi	asuinrakennus - kerrostalo
Rakennusnumero	001
Kiinteistötunnus	837-028-5571-0020
Osoite	Luhtaankatu 13
Nykyinen käyttö	asuintoiminnot
Alkuperäinen käyttö	asuintoiminnot
Rakentamisaajan tarkkuus	vuosikymmen
Rakentamisaajan luku	1940
Rakentamisaajan selite	Rakennus on valmistunut vuosien 1946 ja 1948 välillä.
Korjausvuodet	1989
Suunnittelija	Kaj Englund
Rungon muoto	suorakaide
Kerrosluke	(1)+2+(1)
Pohjakaava	muu
Perustus	betoni - valettu
Runko	rankorakenne
Vuoraus	pystylauta-peiterimoitettu
Katemateriaali	pelti -saumattu
Katon muoto	satula

Kuvaus ja historia

Rakennus sijaitsee poikittain tontilla loivassa rinteessä. Talo on Luhtaankadun suunnasta tultaessa ensimmäinen 1940-luvun asuinkeuhkokokonaisuuteen kuuluva. Tontin kulmauksessa ovat lisäksi uudemmat luhtitalot (Luhtaankatu 11 A ja B). Talojen keskelle muodostuu pienipiirteinen piha-alue, jossa lasten leikkipaikka.

Rakennuksen perustus, ulkoverhous ja katto kuten rakennuksissa 4,5 ja 6 (Luhtaankatu 19,21,23). Pystylautaverhous vaalean punaruskea, betonisokkeli harmaanruskea. Ikkunat alkuperäiset. Sisäänkäynnit alkuperäiset, kadunpuolen portaassa kolme askelmaa ja pihanpuolella yksi.

Porraskäytävät alkuperäiset. Maalatut puuportaat, seinäpaneli lakattua mäntyä.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	rakennusperinteinen
Historiallinen arvo	sosiaalihistoria
Ympäristöarvo	maisemakokonaisuus
Arvojen perustelu	Ks. Rakennetun ympäristön kohde Luhtaankatu 11-23

*Julkisivu naapuritalon Luhtaankatu 11 A:n suunnasta.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

*Käynti kellariin.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

Kadun puoleinen pääty.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

Porraskäytävä.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

Luhtaankatu 15 , asuinrakennus - kerrostalo , 002

Rakennus etukulmalta.
Anna Lyyra-Seppänen 13.03.2012 12:19:19

Nimi	Luhtaankatu 15
Rakennustyyppi	asuinrakennus - kerrostalo
Rakennusnumero	002
Kiinteistötunnus	837-028-5571-0020
Osoite	Luhtaankatu 15
Nykyinen käyttö	asuntoiminnot
Alkuperäinen käyttö	asuntoiminnot
Rakentamisaajan tarkkuus	vuosikymmen
Rakentamisaajan luku	1940
Rakentamisaajan sellite	Rakennus valmistui vuosien 1946-1948 välillä
Korjausvuodet	1987
Suunnittelija	Kaj Englund
Rungon muoto	suorakaide
Kerrosluku	(1)+2
Pohjakaava	muu
Perustus	betoni - valettu
Runko	rankorakenne
Vuoraus	pystylauta-peiterimoitettu
Katemateriaali	pelti -saumattu
Katon muoto	satula

Kuvaus ja historia

Rakennus sijaitsee poikittain tontilla, pääty Luhtaankadulle päin. Muoto, ulkoverhous ja katto kuten muissakin rakennuksissa 1-6, paitsi ikkunoiden ja piippujen osalta. Ikkunat uusittu vuoden 2005 tulipalon jälkeen, aukotus ja ikkunamalli vastaavat alkuperäisiä. Katon tiilipiiput pellitetty ja hormeihin asennettu huippuimuri. Pystylautaverhous kermanvärinen, betonisokkeli harmaanruskea. Ulkoverhousuun lisätty 2005 korjauksessa peltinen jakolista lähelle räystäälinjaa, pystylautaus ilmeisesti uusittu listan yläpuolelta. Sisäänkäynnit alkuperäiset, betoniaskelmat, ei kaidetta.

Kellarikerrokseen kunnostettu saunatila 1989. Kaakkoispäädyn sisäänkäynnistä lyhty käytävä, josta käyntipukutilaan ja edelleen pesu- ja saunatiloihin. Käytävässä ja pukuhuoneessa vaalea muovimatto, maalatut levyseinät. Pesuhuone laatoitettu. Saunaosaston päädystä käynti tekniseen tilaan.

Porraskäytävässä tehty pintakorjauksia, lähinnä maalausta, vuoden 2005 tulipalon jälkeen. Maalattu puuportaikko. Seinissä kapeaa panelia ja sormipanelia. Pinnat vastaavat alkuperäisiä.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	rakennusperinteinen
Historiallinen arvo	sivistyshistoria
Ympäristöarvo	maisemakokonaisuus
Arvojen perustelu	Ks. Rakennetun ympäristön kohde Luhtaankatu 11-23

Rakennus etelästä, kadun suunnasta.
Anna Lyyra-Seppänen

Pihajulkisivu, sisäänkäynti.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

Julkisivu rakennusta 1 kohti.
Anna Lyyra-Seppänen

Porraskäytävä ulko-ovelle päin.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

Käynti kellarin saunatiloihin.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

Luhtaankatu 19 , asuinrakennus - kerrostalo , 003

Pihajulkisivu pysäköintialueen suunnasta.
Anna Lyyra-Seppänen 13.03.2012 08:41:25

Nimi	Luhtaankatu 19
Rakennustyyppi	asuinrakennus - kerrostalo
Rakennusnumero	003
Kiinteistötunnus	837-028-5571-0020
Osoite	Luhtaankatu 19
Nykyinen käyttö	asuntoiminnot
Alkuperäinen käyttö	asuntoiminnot
Rakentamisaajan tarkkuus	vuosikymmen
Rakentamisaajan luku	1940
Rakentamisaajan sellite	Rakennus valmistui vuosien 1946 ja 1948 välillä
Korjausvuodet	1987
Suunnittelija	Kaj Englund
Rungon muoto	suorakaide
Kerrosluku	(1)+2
Pohjakaava	muu
Perustus	betoni - valettu
Runko	rankorakenne
Vuoraus	pystylauta-peiterimoitettu
Katemateriaali	pelti -saumattu
Katon muoto	satula

Kuvaus ja historia

Rakennus sijaitsee poikittain tontilla, pääty kadulle päin melko lähellä Luhtaankadun ja Pienkodinkadun risteystä. Perustus, ulkuvuoraus ja katto kuten rakennuksissa 2 (Luhtaankatu 15) ja 6 (Luhtaankatu 23). Julkisivulaudoitus kerma-vaalea, betonisokkeli harmaanruskea. Tiilipiiput uusittu yläosastaan. Ikkunat alkuperäiset. Sisäänkäynnit alkuperäiset: betoniportaakadunpuolella kaksi askelmaa, pihanpuolella yksi, pyöreä metallikaide.

Rakennuksen kaakkoispuolella laajempi pysäköintialue, jossa kuusi autopaikkaa.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	rakennusperinteinen
Historiallinen arvo	sosiaalishistoria
Ympäristöarvo	maisemakokonaisuus
Arvojen perustelu	Ks. Rakennetun ympäristön kohde Luhtaankatu 11-23

Takakulma pihatieltä katsottuna.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

Rakennus kadulta nähtynä.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

Luhtaankatu 17 , muu , 003

Rakennus kadun suunnasta. Takana 2000-luvulla rakennettu ulkovarasto, joka on luhtitalojen käytössä.
Anna Lyyra-Seppänen 13.03.2012 10:01:38

Nimi	Luhtaankatu 17
Rakennustyyppi	muu
Rakennusnumero	003
Kiinteistötunnus	837-028-5571-0020
Osoite	Luhtaankatu 17
Nykyinen käyttö	varastointi
Alkuperäinen käyttö	asuintoiminnot
Rakentamisaajan tarkkuus	vuosikymmen
Rakentamisaajan luku	1940
Rakentamisaajan selite	Rakennus valmistui vuosien 1946 ja 1948 välillä
Korjausvuodet	1987
Suunnittelija	Kaj Englund
Rungon muoto	suorakaide
Kerrosluku	(1)+1
Pohjakaava	muu
Perustus	betoni - valettu
Runko	muu
Vuoraus	pelti
Katemateriaali	pelti -profiloitu
Katon muoto	satula

Kuvaus ja historia

Rakennus sijaitsee alueen keskellä, pääty Luhtaankadulle päin. Vieressä on laajahko paikoitusalue, 8 autopaikkaa. Matalan rakennuksen takaa näkyvät 1990-luvulla rakennettu luhtitalo (Luhtaankatu 11 C) ja 2000-luvulla rakennettu ulkovarasto.

Rakennus on jäännös 1940-luvulla rakennetusta asuinkerrostalosta, jonka muoto ja piirteet vastasivat muita samaan aikaan rakennettuja taloja. Asuinrakennuksessa oli tuhoisa tulipalo loppuvuodesta 2010. Vauriot todettiin niin suuriksi, että rakennus purettiin kivijalkaan asti. Koska rakennuksessa sijaitsee koko yhtiön ulottuvia teknisiä laitteita, sen perustus säilytettiin ja katettiin tekniseksi tilaksi.

Alkuperäisessä betonisokkelissa näkyvät edelleen sisäänkäyntien ja ikkunoiden paikat. Käynti tekniseen tilaan on päädyistä, alkuperäisen kellarikäynnin kohdalta.

Matalan rakennuksen seinät ovat ruskeaa, vaakaa kuvioitua profiilipeltiä. Kevyet kattotuolit käsittelemätöntä puuta. Profiilipeltikatto, punainen. Kattokulma on loivempi kuin ympäröivissä rakennuksissa.

Kulttuurihistorialliset arvot

Arvojen perustelu

Rakennus on tuhoutunut siinä määrin, että sillä ei ole vastaavaa arvoa kuin ympäröivillä 1940-luvun asuinrakennuksilla. Sijainti on maisemallisesti merkittävä puukerrostaloryhmän ja piha-alueen keskellä.

Palanut rakennus ennen purkoa.
Miinu Mäkelä 7.1.2011

Luhtaankatu 23 , asuinrakennus - kerrostalo , 005

Sisäänkäyntipuoli, kadun puoleinen rappu.
Anna Lyyra-Seppänen 13.03.2012 15:36:54

Nimi	Luhtaankatu 23
Rakennustyyppi	asuinrakennus - kerrostalo
Rakennusnumero	005
Kiinteistötunnus	837-028-5571-0020
Osoite	Luhtaankatu 23
Nykyinen käyttö	asuintoiminnot
Alkuperäinen käyttö	asuintoiminnot
Rakentamisaajan tarkkuus	vuosikymmen
Rakentamisaajan luku	1940
Rakentamisaajan selite	Rakennus on valmistunut vuosien 1946 ja 1948 välillä
Korjausvuodet	1987
Suunnittelija	Kaj Englund
Rungon muoto	suorakaide
Kerrosluku	(1)+2+(1)
Pohjakaava	muu
Perustus	betoni - valettu
Runko	rankorakenne
Vuoraus	pystylauta-peiterimoitettu
Katemateriaali	pelti -saumattu
Katon muoto	satula

Kuvaus ja historia

Rakennus sijaitsee näkyvällä paikalla tontin kulmauksessa, pienellä töyräällä Hesvoshaankadun ja Luhtaankadun risteyksessä. Rakennus toimii porttina kaartuvalle Luhtaankadun näkymälle sekä kiintopisteenä tontin nro 20 rakennusryhmälle.

Perustus, ulkovuoraus ja katto kuten rakennuksissa 2 (Luhtaankatu 15) ja 4 (Luhtaankatu 19). Tiilipiiput uusittu yläosastaan. Ulkovuoraus paikoin kulunut. Ikkunat alkuperäiset. Sisäänkäynnit alkuperäiset: ulkoportaot betonia, kolme rappusta, pyöreä metallikaide.

Porraskäytävät lähellä alkuperäistä, kaidetta mahdollisesti muokattu. Maalatut puuportaot, lakattu paneliseinä. Porrashuoneen katossa kipsilevy, ilmeisesti 1980-luvun lopulta.

Vinttikerroksessa avointa tilaa päädyissä, keskellä lautarakenteisia säilytyskomeroita. Lastulevylattiat.

Kellarissa betonilattiat, sisäkatot kipsilevyä. Matala 2-osainen kerhotila. Portaiden molemmin puolin kellarikomeroit asukkaiden käyttöön.

Talo kuuluu Messukylän Pienkodit Oy:n 1940-luvulla rakennettuihin asuinrakennuksiin. Nykyisin talon omistaa ja hallinnoi Tampereen vuokra-asunnot Oy. Neljä asuntoa on edelleenvuokrattu Siita-valmennusyhdistys ry:lle.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo
Historiallinen arvo
Ympäristöarvo
Arvojen perustelu

rakennusperinteinen
sosiaalihistoria
maisemallisesti keskeinen sijainti
Ks. Rakennetun ympäristön kohde Luhtaankatu 11-23

*Rakennus pihan puolelta.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

*Vinttihuone päädyssä.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

*Kellarin kerhotila.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

*Rakennus näkyy Hevoshaankadun ja Luhtaankadun risteykseen.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

*Porraskäytävä.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

*Asunnon ovi porraskäytävään, alkuperäinen.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*

Rakennus Luhtaankadun suunnasta. Takana 1990-luvun luhtitalo.

Anna Lyyra-Seppänen 13.03.2012 08:19:51

Nimi	Luhtaankatu 21
Rakennustyyppi	asuinrakennus - kerrostalo
Rakennusnumero	005
Kiinteistötunnus	837-028-5571-0020
Osoite	Luhtaankatu 21
Nykyinen käyttö	asuintoiminnot
Alkuperäinen käyttö	asuintoiminnot
Rakentamisaajan tarkkuus	vuosikymmen
Rakentamisaajan luku	1940
Rakentamisaajan sellite	Rakennus on valmistunut vuosien 1946 ja 1948 välillä
Korjausvuodet	1987
Suunnittelija	Kaj Englund
Rungon muoto	suorakaide
Kerrosluku	(1)+2
Pohjakaava	muu
Perustus	betoni - valettu
Runko	rankorakenne
Vuoraus	pystylauta-peiterimoitettu
Katemateriaali	pelti -saumattu
Katon muoto	satula

Kuvaus ja historia

Rakennus sijaitsee pitkittäin loivassa rinteessä. Rakenteet, julkisivut ja väritys kuten rakennuksessa 1 (Luhtaankatu 13). Kadunpuoleisella sisäänkäynnillä kaksiaskelmainen betoniporras, pihanpuoleisella vain yksi porraslaatta.

Rakennus kuuluu 1940-luvulla rakennettuun Messukylän Pienkodit Oy:n kerrostalokokonaisuuteen. Nykyisin taloa hallinnoi Tampereen vuokra-asunnot Oy, ja se on edelleenvuokrattu Silta-valmennusyhdistys ry:lle.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	rakennusperinteinen
Historiallinen arvo	sosiaalihistoria
Ympäristöarvo	maisemakokonaisuus
Arvojen perustelu	Ks. Rakennetun ympäristön kohde Luhtaankatu 11-23

Pihajulkisivu.

Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

Julkisivu etelään.

Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012

*Pihanpuoleinen pääty. Editse kulkee sorapintainen pihatie.
Anna Lyyra-Seppänen 13.3.2012*